

„Obszary tematyczne LSR” a cele LSR

LSR należy traktować jako dokument strategiczny pozwalający na realizację założonych celów na konkretnym obszarze – w tym przypadku na terenie funkcjonowania LGD. Dotychczas LGD określając w LSR logikę interwencji stosowały następujące pojęcia:

- Cel ogólny – formułowany na najwyższym poziomie, odzwierciedla szersze oddziaływanie LSR, a jego osiągnięcie mierzone jest przy pomocy wskaźników oddziaływania;
- Cel szczegółowy – odnosi się w sposób bezpośredni do zdefiniowanych potrzeb, a jego osiągnięcie mierzone jest przy pomocy wskaźników rezultatu;
- Przedsięwzięcie – konkretne działania, pakiety powiązanych operacji, służące rozwiązaniu problemu. Stopień realizacji przedsięwzięć mierzony jest przy pomocy wskaźników produktu. Jednocześnie przedsięwzięcia muszą pozwalać na osiągnięcie wskaźników rezultatu (muszą prowadzić do ich zmiany).

Mając na uwadze powyższą logikę interwencji oraz fakt iż, postęp osiągnięcia celu LSR mierzony jest wskaźnikami rezultatu, obszary tematyczne/priorytetowe cele LSR, o których mowa w Planie Strategicznym WPR, w najwyższym stopniu odpowiadają pojęciu celu szczegółowego. Z Planu Strategicznego WPR ani z dokumentacji konkursowej nie wynika konieczność określania celów LSR na dwóch poziomach: ogólnym i szczegółowym. W LSR mają być po prostu określone cele. Zatem projektując LSR należy przyjąć założenie, że obszar tematyczny to cel LSR, który **wynika ze zdiagnozowanych potrzeb**. Tak określone cele LSR będą odpowiednikiem dotychczas stosowanego pojęcia „cel szczegółowy”, a „cel ogólny” nie będzie określany wcale.

Pracę nad określeniem obszaru tematycznego LSR należy rozpocząć od określenia potrzeb (wynik diagnozy, analizy SWOT). Następnie należy wybrać najważniejsze potrzeby, na bazie których będą określone cele LSR których zaspokojenie ma nastąpić poprzez realizację przedsięwzięć w ramach LSR. Cele te powinny dotyczyć potrzeb, które z punktu widzenia społeczności lokalnej są najistotniejsze, ale jednocześnie możliwe do realizacji w ramach podejścia LEADER oraz dla których to podejście stanowi najlepszą i najbardziej efektywną metodę zaadresowania. Trzeba pamiętać o tym, że nie zawsze 1 potrzeba = 1 cel LSR, może się bowiem okazać że dopiero kilka potrzeb zgrupowanych w jeden cel LSR daje możliwość kompleksowej realizacji tych potrzeb.

Pod każdym celem LSR należy wskazać, z którymi potrzebami cel jest skorelowany. Możliwe jest nawet bardzo prawdopodobne, że w diagnozie będą potrzeby niezaadresowane w ramach LSR. Jest to naturalne ze względu na zakres LEADER oraz budżet. Wybranie trzech celów LSR (obszarów tematycznych) ma za zadanie zapewnienie większej specjalizacji LSR oraz skoncentrowanie się jedynie na kilku, najważniejszych potrzebach, bez ambicji adresowania wszystkich potrzeb, które w takim przypadku zostałyby zaadresowane jedynie pobieżnie.

Cele LSR oparte o określone obszary tematyczne wynikające z potrzeb to jedyne cele określone w LSR. LSR zawiera maksymalnie 3 takie cele i przypisane do nich przedsięwzięcia. Co oznacza, że LSR może ogniskować się nawet w wokół jednego celu.

Przedsięwzięcia muszą być możliwe do zrealizowania poprzez zakres wsparcia określony w Planie Strategicznym (8 punktów).

Przykład określenia celów LSR

Obszar LSR jest położony peryferyjnie, doświadcza starzenia się społeczeństwa i posiada niewykorzystane zasoby naturalne.

Na bazie tego można wskazać trzy główne potrzeby:

1. Poprawa dostępności i mobilności.
2. Włączenie osób starszych.
3. Efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych.

Na podstawie tych potrzeb można sformować trzy cele LSR:

1. **Poprawa dostępności i mobilności społeczności**

Proponowane przedsięwzięcia:

- Rozwój infrastruktury – np. przystanki, chodniki, ścieżki, przejścia,
- Inwestycje nieinfrastrukturalne - rozwiązania cyfrowe zapewniające dostęp do usług np. aplikacje do wspólnych podróży – carsharing, zorganizowanie pokazów online (np. filmowe, teatralne),
- Rozwój przedsiębiorczości – usługi: transport na żądanie, przewóz osób, rozwiązania cyfrowe zapewniające dostęp do usług w tym publicznych – e –wypożyczalnie ebooków,
- e- zakupy z dostawą,
- lokalne łańcuchy dostaw.

2. **Rozwój zielonej gospodarki**

Proponowane przedsięwzięcia:

- Wsparcie dla OZE (w zależności od dostępnych źródeł – wiatrowa, wodna, słoneczna, biogaz),
- Rozwój przedsiębiorczości – biogospodarka, zagrody edukacyjne, ewentualnie turystyka z poszanowaniem środowiska, jeśli są zasoby do jej rozwoju,
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności (w tym konsumenckiej) np. warsztaty, webinary, wspólne eventy np. sprzątanie lasu, sadzenie roślin),
- Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej obszaru w sposób chroniący środowisko/nie prowadzący do jego degradacji (jeśli na obszarze LSR jest jezioro, rzeka, góry lub inne naturalne atrakcje).

3. **Włączenie osób starszych** (w zależności od LSR mogą tu być inne grupy w niekorzystnej sytuacji, istotne jest to aby wskazać konkretne przedsięwzięcia ukierunkowane na tę grupę)

Proponowane przedsięwzięcia:

- Rozwój usług w zakresie srebrnej gospodarki – dom seniora, gospodarstwa opiekuńcze, usługi rehabilitacyjne, domy opieki dziennej,
- Rozwój infrastruktury – np. podjazdy, poręcze, windy, rozwiązania dla osób niedowidzących/niedosłyszących,
- Warsztaty budujące kompetencje cyfrowe osób starszych,
- Dostęp do usług medycznych – np. punkty pobrań, profilaktyka (programy edukacyjne), dowóz do punktów medycznych, punkty konsultacji telemedycznych.

Przy każdym przedsięwzięciu należy wskazać sposób jego realizacji wraz z uzasadnieniem (klasyczny konkurs w tym wskazanie czy będą realizowane projekty partnerskie, projekty grantowe, ze wskazaniem czy będą realizowane granty na koncepcje SV, operacje własne).

Wsparcie przedsiębiorczości będzie możliwe jedynie w zakresie w jakim wpisuje się w dany cel LSR i powinno być to doprecyzowane w ramach przedsięwzięć podpiętych pod każdy cel. Przykład jw. Nie ma możliwości finansowania podejmowania lub rozwijania działalności gospodarczej bez wskazania konkretnego zakresu wpisującego się w dany cel LSR.

Realizacja projektów wynikających ze SV może odbywać się w ramach różnych przedsięwzięć realizujących różne cele.

Inne przykładowe cele LSR stanowiące obszar tematyczny, pod warunkiem że będą wynikały ze zdiagnozowanych potrzeb:

1. Poprawa dostępu do kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego.
2. Wzmocnienie rozpoznawalności obszaru na rynku poprzez rozwój produktu lokalnego – konkretnego, jeśli taki jest na obszarze LSR (nie musi być to produkt rolny).
3. Rozwój usług turystycznych oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej (jeśli obszar LSR ma zdiagnozowany potencjał).
4. Poprawa sytuacji materialnej producentów poprzez rozwój krótkich łańcuchów dostaw (jeśli na obszarze LSR jest potrzeba sieciowania rolników, przetwórców, dostawców i jest do tego potencjał).

W zależności od potrzeb stwierdzonych na obszarze objętym daną LSR w ramach celu może być wspierany określony rodzaj infrastruktury np. w celu poprawy bezpieczeństwa – oświetlenie, chodniki, ścieżki, przejścia dla pieszych, monitoring; w celu poprawy atrakcyjności życia na OW dla osób młodych (przeciwdziałanie migracji do ośrodków miejskich i depopulacji obszaru) – boisko, place zabaw, park, przedszkola, żłobki itp.

To samo przedsięwzięcie może realizować więcej niż jeden cel, ale musi być przypisane co najmniej do jednego z nich – tam gdzie jego efekt będzie mierzalny/wymierny/możliwy do oszacowania.